

Sygn. akt V U 797/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Stanisław Pilarczyk

Protokolant Anna Sobańska

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2017 r. w Kaliszu

odwołania A. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 14 kwietnia 2016 roku Nr (...)

z dnia 27 kwietnia 2016 roku Nr (...)

w sprawie A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość świadczenia

1. Zmienia zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 14 kwietnia 2016 roku r., znak (...), i z dnia 27 kwietnia 2016 roku, znak (...), w ten sposób, iż ustala, że wnioskodawca A. K. ma prawo do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przy uwzględnieniu, iż wynagrodzenie, stanowiące podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, wyniosło w okresie od dnia 22 stycznia 1975 roku do dnia 31 grudnia 1975 roku 30 829 zł a od dnia 1 stycznia 1976 roku do dnia 31 grudnia 1976 roku – 35 647 zł.

2. Oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

3. Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O., na rzecz wnioskodawcy A. K. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 kwietnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O., przeliczył wnioskodawcy A. K. kapitał początkowy i ustalił jego wartość na dzień 1 stycznia 1999 roku. Przy obliczaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego organ rentowy przyjął wynagrodzenia wnioskodawcy stanowiące podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z okresu 1971-1980. Tak wyliczony wskaźnik podstawy kapitału początkowego wyniósł 117,28%.

Decyzją z dnia 27 kwietnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury zgodnie z art. 24 ust. 1b i art. 25 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 roku poz. 887 j.t. ze zmianami), zwana dalej ustawą emerytalną.

Ostatecznie wnioskodawca, działający przez fachowego pełnomocnika sprecyzował swoje odwołanie, domagając się ustalenia innego wynagrodzenia, które przyjął organ rentowy za okres od dnia 22 stycznia 1975 roku do dnia 31 grudnia 1976 roku. Organ rentowy, w odpowiedzi na odwołanie wnioskodawcy, wniósł o jego oddalenie.

Sąd poczynił następujące ustalenia:

Wnioskodawca A. K. w okresie od dnia 22 stycznia 1975 roku do dnia 31 maja 1982 roku był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...)w K..

Wynagrodzenie wnioskodawcy A. K. z tytułu stosunku pracy w (...)w K. od dnia 22 stycznia 1975 roku wynosiło 13,50 zł za godzinę pracy plus premia w wysokości 15% zasadniczej plus dodatek za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, a od dnia 1 maja 1976 roku do dnia 31 grudnia 1976 roku wynosiło 15,50 zł za godzinę pracy.

(dowód – dekrety płacowe wnioskodawcy – akta osobowe wnioskodawcy z (...)w K. i akta kapitału początkowego wnioskodawcy)

Wynagrodzenie roczne wnioskodawcy z (...)w K. za okres od dnia 22 stycznia 1975 roku do dnia 31 grudnia 1975 roku, przy przyjęciu, iż przepracował on średnio 200 godzin miesięcznie i otrzymał zasiłek chorobowy w powyższym roku w wysokości 2 101 zł, wyniosło 30 829 zł i było wyższe niż przyjął organ rentowy przy obliczaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego za 1975 roku, gdyż organ rentowy przyjął, iż wynagrodzenie to wynosiło 13 587,10 zł.

Natomiast roczne wynagrodzenie wnioskodawcy z (...) w K. za okres od dnia 1 stycznia 1976 roku do dnia 31 grudnia 1976 roku, przy przyjęciu, iż wnioskodawca przepracował 200 godzin miesięcznie i jego wynagrodzenie zasadnicze za godzinę pracy wyniosło, od dnia 1 stycznia 1976 roku do dnia 30 kwietnia 1976 roku, 13,50 zł za godzinę pracy, a od dnia 1 maja 1976 roku do dnia 31 grudnia 1976 roku – 15,50 zł za godzinę pracy i otrzymał zasiłek chorobowy w wysokości 1 938 zł, wyniosło 35 647 zł i było wyższe niż przyjął organ rentowy, gdyż organ ten za 1976 rok przyjął, iż wnioskodawca otrzymał wynagrodzenie w wysokości 19 200 zł.

(dowód – hipotetyczne wyliczenie wynagrodzenia za 1975 rok i 1976 rok – k. 29 i k. 30 akt sądowych)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zgodnie z treścią art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 887 z późn. zm.) podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz środków zaewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku, o systemie ubezpieczeń społecznych. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 (który nie ma zastosowania w przypadku ubezpieczonego). Wiek ubezpieczonego wyraża się w ukończonych latach i miesiącach, a średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach (art. 26 ust. 1-3 ww. ustawy).

Wskazać należy, iż istota sporu w niniejszym postępowaniu, w związku ze stanowiskiem wnioskodawcy, reprezentowanym w trakcie procesu, jak i w związku z wydawanymi przez organ rentowy w trakcie niniejszego postępowania decyzjami, sprowadziła się do rozstrzygnięcia czy organ rentowy prawidłowo ustalił wnioskodawcy wysokość kapitału początkowego. Nie ulegało bowiem wątpliwości, że wysokość kapitału początkowego przekłada się na wysokość otrzymywanego przez wnioskodawcę świadczenia emerytalnego.

W myśl art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dla ubezpieczonych, urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie

ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Zgodnie z ust. 2 kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia, ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat. Zgodnie z ust. 3 wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy tj. 1 stycznia 1999 roku.

Zgodnie z art. 174 ust. 1 cytowanej ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Zgodnie z ust. 2 przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1. okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
2. okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
3. okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określono w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego, w myśl ust. 3 art. 174, ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym, że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed 1 stycznia 1999 roku.

Zgodnie z art. 15 ww. ustawy, podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

W myśl z kolei zaś art. 16, przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2, przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony, w niektórych z tych lat, przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu.

Zgodnie z art. 185 ust. 1 ww. ustawy, przy ustalaniu wysokości emerytury dla osób nabywających prawo do emerytury w wieku określonym w art. 184, kapitał początkowy podlega przeliczeniu poprzez dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o którym mowa w art. 24, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę. Do przeliczonego kapitału początkowego stosuje się przepisy art. 173 ust. 3-6.

Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy, wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się obowiązującą w tym kwotę okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy (art. 15 ust. 2a ww. ustawy).

Zgodnie z § 21 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku, w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. nr 237 poz. 1412), środkiem dowodowym, stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić, wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana regulacja, wyrażona także w poprzednio obowiązującym Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. nr 10 poz. 49 ze zm.) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak, aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych, pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków – aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku, II UKN 186/97, OSNAP 1998/11/324; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997 roku, sygn.

III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7; wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 roku, sygn. AUr 177/95, OSA 1996/10/32; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, III AUr 294/93, PS – wkład. 1994/3/6).

Należy podkreślić, iż sąd nie jest związany ograniczeniami dowodowymi, określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie celowe.

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 3 czerwca 2015 roku (III AUa 535/14) podkreślono, iż „w przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą, znajdującą się w jego aktach osobowych, tj. umowy o pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. w takim jednak wypadku uwzględnić można tylko takie składniki, które są pewne, stałe, wypłacane były w danym okresie i w określonej wysokości. Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można zatem ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego.”

Identyczny pogląd zawarł Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 3 grudnia 2015 roku (III AUa 1088/15) podnosząc, iż „wysokość podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w danych okresach, przyjmowana dla potrzeb ustalenia wysokości świadczeń emerytalno-rentowych, wynikać musi z niebudzących żadnych wątpliwości, spójnych i precyzyjnych dowodów”.

Podobny pogląd zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2014 roku (Lex nr 1444596), podnosząc, iż wynagrodzenie, stanowiące podstawę wymiaru składki, musi być wykazane przez osobę ubezpieczoną w sposób pewny. Natomiast w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2006 roku (I UK 27/06, OSNP 2007/15-16/235) podkreślono, iż za podstawę wymiaru emerytury przyjmuje się kwotę udowodnioną przez zainteresowanego, która niekoniecznie musi odpowiadać wysokości faktycznie uzyskanego wynagrodzenia.

Podzielając te stanowiska judykatury należy przyjąć, iż przy obliczaniu wynagrodzenia wnioskodawcy za okres od dnia 22 stycznia 1975 roku do dnia 31 grudnia 1976 roku Sąd brał tylko pod uwagę pewne składniki wynagrodzenia wnioskodawcy, jakie otrzymał w tym spornym okresie, czyli wynagrodzenie zasadnicze, obliczone na podstawie stawki godzinowej, jak wynika z dokumentów płacowych.

Tak obliczone wynagrodzenie za okres od dnia 22 stycznia 1975 roku do dnia 31 grudnia 1975 roku, przy uwzględnieniu zasiłku chorobowego wyniosło 30 829 zł, a za cały rok 1976 wyniosło 35 647 zł.

Mając powyższe na względzie, zgodnie z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmieniono zaskarżone decyzje i orzeczono jak w pkt 1 wyroku.

Natomiast do obliczenia wynagrodzenia w spornym okresie Sąd nie uwzględnił dodatku za pracę w warunkach szkodliwych, ze względu na brak jakichkolwiek danych odnośnie tego składnika, jak i nie uwzględnił premii w wysokości 15% wynagrodzenia zasadniczego, gdyż nie wiadomo czy premia ta została wnioskodawcy wypłacona, gdyż wypłata tych premii w tym okresie opierała się zapewne na regulaminie premiowania, a to czy wnioskodawca spełnia wymogi tego regulaminu nie zostało udowodnione.

Mając powyższe na względzie Sąd oddalił odwołanie wnioskodawcy w pozostałym zakresie, zgodnie z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., co znalazło odzwierciedlenie w pkt 2 wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c. i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku, w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800 ze zmianami).